

Категоризация на вредителя *Lopholeucaspis japonica* за територията на Европейския съюз (ЕС)

Панелът по Здраве на растенията на Европейският орган по безопасност на храните (ЕОБХ) е извършил категоризация на вредителя *Lopholeucaspis japonica* (Hemiptera: Diaspididae) за територията на ЕС.

L. japonica се среща в Азия, Северна Америка и Европа в страни извън ЕС (Кавказкия регион и Украйна). *L. japonica* е регламентиран в Директива 2000/29/ЕО на Съвета¹ със синонима *Leucaspis japonica*.

Неговото въвеждане в ЕС е забранено за растенията от род Цитрус и техните хибриди, различни от плодове и семена. Растенията гостоприемници обхващат 60 вида от 35 ботанически семейства, включително широколистни плодни дървета, декоративни и горски растения. *L. japonica* може да навлезе на територията на ЕС чрез растения гостоприемници за засаждане (с изключение на семена) и отрязани клони.

Разпространението на територията на ЕС е най-вероятно да се осъществи чрез растения за засаждане, а не чрез естествено разпространение, тъй като повечето жизнени стадии на вредителя са неподвижни.

На територията на ЕС, климатичните условия и растенията гостоприемници са подходящи за установяването на *L. japonica*.

Биология на вредителя

Както всички щитоносни въшки (сем. *Diaspididae*), единствено нимфите първа възраст и възрастните крилати мъжки са в състояние активно да се разпространяват, тъй като при всички останали етапи на развитие щитоносните въшки са неподвижни. Те

¹ Директива 2000/29/ЕО на Съвета от 8 май 2000 година относно защитните мерки срещу въвеждането в Общността на вредители по растенията или растителните продукти и срещу тяхното разпространение в Общността; OJ L 169, 10.7.2000

могат лесно да се разпръснат чрез вятъра или да се прикрепят към други крилати насекоми (белокрилки, листни бълхи и цикади).

Яйцеснасянето започва в края на март и може да продължи до края на юни или началото на юли. Появилото се първо поколение се наблюдава от края на май до началото на август. Тези първи стадии започват да формират въсечно покритие само 3 дни след излюпването на яйцата.

Това покритие възпрепятства химичния контрол в този етап на развитие, който обикновено е целевият етап при борбата с представителите от семейство *Diaspididae*.

Оплодените женски могат да снесат от 25 до 60 яйца, които се излюпват под щитчето. *L. japonica* най-вероятно има едно поколение годишно в районите с по-студен климат и най-малко две припокриващи се поколения в по-топлите райони.

Откриване и идентифициране на вредителя

Малките популации от *L. japonica* са трудни за откриване, докато по-сериозните нападения придават на кората сиво-бял вид, и могат да доведат до преждевременно опадане на листата, изсъхване на клоните и дори смърт на растенията.

Идентифицирането на *L. japonica* се осъществява чрез женските индивиди, които може да бъдат открити по кората на дърветата и храстите гостоприемници.

Разпространение на вредителя

Извън ЕС, *L. japonica* се среща в САЩ, Бразилия, Индия, Китай (широко разпространен), Япония (широко разпространен), Иран, Азербайджан, Грузия, Русия, Турция, Украйна и др. Към този момент няма данни *L. japonica* да се среща на територията на ЕС.

Растения гостоприемници

L. japonica се среща по голям брой растения гостоприемници, наброяващи повече от 60 различни двуседелни рода от 35 семейства.

Пътища за разпространение

Основните пътища за навлизане на *L. japonica* в ЕС са растения гостоприемници за засаждане (с изключение на семена), рязан цвят или клони.

На територията на ЕС е забранено внасянето на растения гостоприемници за засаждане, включително семейство Седефчеви (*Rutaceae*) (например цитруси – *Citrus spp.*), следователно този път за разпространение може да се счита за затворен. За

останалите гостоприемници обаче, потенциалните пътища за навлизане остават отворени (най-вече растения за засаждане (с изключение на семена) и рязан цвят или клони).

Разпространение на територията на ЕС

Много от растителните видове, докладвани като гостоприемници на *L. japonica* се срещат в ЕС. Някои от тях се срещат в дивата природа (бук – *Fagus sp.*, липа – *Tilia spp.*), докато други се отглеждат (*Citrus sp.*, райска ябълка – *Diospyros kaki*, смокиня – *Ficus carica*, маслина – *Olea europaea*) или се използват в паркове и зони за отдих (камелия – *Camellia sp.*, магнолия – *Magnolia sp.*, глициния – *Wisteria sp.*). Като цяло потенциалните гостоприемници могат да бъдат намерени в целия ЕС. Според ЕРРО² цитрусите са най-рисковата култура в ЕС, тъй като се срещат по средиземноморските крайбрежни райони на Съюза.

Разпространение

Единствено нимфите първа възраст и възрастните крилати мъжки са в състояние активно да се разпространяват, тъй като при всички останали етапи на развитие те са неподвижни. Разпространението на вредителя на дълги разстояния зависи най-вече от движението на заразен растителен материал.

Повреди

L. japonica се счита за важен вредител по цитрусовите растения в Азербайджан, Грузия и други южни райони на бившия Съветски съюз, където освен цитруси напада и плодни дървета и декоративни видове. В САЩ се смята за вредител по явор (*Acer spp.*), а в Китай нанася повреди по чая.

Фитосанитарни мерки

L. japonica е регламентиран в Директива 2000/29/ЕО на Съвета и неговото въвеждане в ЕС е забранено за растенията от род Цитрус и техните хибриди, различни от плодове и семена.

Тъй като списъкът на потенциалните гостоприемници включва голям брой нерегулирани растения, съществуващите фитосанитарни мерки, насочени към цитрусовите растения в законодателството на ЕС, биха могли да бъдат разширени и за

² ЕРРО – Европейска и Средиземноморска организация за растителна защита

растения за засаждане, с изключение на семена, рязан цвят и клони и за останалите гостоприемници.

Налице са няколко биологични или технически фактори, ограничаващи осъществимостта и ефективността на мерките за предотвратяване на навлизането, установяването и разпространението на вредителя:

- Малките популации са трудни за откриване
- Произвеждат въсърно покритие само 3 дни след излюпването на яйцата, което възпрепятства химичната борба.
- Женските индивиди могат да издържат на изключително ниски температури, което може да възпрепятства прилагането на студено третиране на растенията предвидени за засаждане при транзитни пратки.

Мерки за контрол

- Химичен контрол
- Биологичният контрол с различни естествени врагове (хищници и паразитоиди) може да задържи плътността на вредителя под икономическия праг на вредност.
- Чрез извършването на резитби може да се повлияе на популациите на вредителя или директно чрез отстраняване на засегнатите клони и индиректно чрез увеличаване на експозицията на неблагоприятни условия (слънчева светлина, вятър).
- Използването на растения за засаждане свободни от вредителя е важна мярка за забавяне на колонизацията на нови територии.

Заклучение

*Разпространението на територията на ЕС е най-вероятно да се осъществи чрез растения за засаждане, а не чрез естествено разпространение, тъй като повечето жизнени стадии на вредителя са неподвижни. На територията на ЕС климатични условия и растенията гостоприемници са подходящи за установяването на *L. japonica*.*

*Основната несигурност е свързана с откриването на *L. Japonica* в района на Атика (Гърция) през 1983 г. по маслинови дървета. Въпреки че не е открита отново*

в Гърция, има несигурност относно възможността за наличие на малки неоткриваеми популации.

Други научни становища и актуална информация в областта на здравето на растенията, както и оценка на риска по цялата хранителна верига може да намерите на сайта на Центъра за оценка на риска по хранителната верига: <http://corhv.government.bg/>

Източници:

Pest categorisation of *Lopholeucaspis japonica*; EFSA Journal 2018;16(7):5353;
<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/5353>

Изготвил:

Николай Спасов, младши експерт
Дирекция „Оценка на риска по хранителната верига“, ЦОРХВ

19.09.2018 г.